

Správa o činnosti Rady pre štátnu službu za rok 2020

(časť zo Správy o stave a vývoji štátnej služby na Slovensku za rok 2020)

1. Aktivity Rady

Uplynulý rok 2020 bol poznačený epidemiologickou situáciou vo všetkých oblastiach spoločenského života na Slovensku. Čiastočne sa to odrazilo aj v činnosti Rady pre štátnu službu (ďalej len „Rada“) v tom, že niektoré plánované podujatia Rada nemohla zrealizovať vôbec alebo ich mohla zrealizovať len za sprísnených a tým obmedzujúcich podmienok.

V septembri sa zástupcovia Rady zúčastnili na stretnutí s novovymenovanými prednostami okresných úradov, ktoré zorganizovalo Ministerstvo vnútra SR. Jeho cieľom bolo informovať prednostov jednak o postavení a kompetenciách Rady a taktiež o postavení a kompetenciách samotných prednostov. Zúčastnené strany sa vtedy dohodli na vzájomnej spolupráci a s tým súvisiacej potrebe ďalšieho stretnutia, ktoré poskytne širší priestor na podrobnejšiu diskusiu o témach ako sú podnety štátnych zamestnancov a etika v štátnej službe. Predbežný termín stretnutia bol dohodnutý na október 2020 v Banskej Bystrici. Vzhľadom na vyvíjajúcu sa epidemiologickú situáciu však toto stretnutie nebolo možné zrealizovať.

Pokiaľ ide o ďalšie aktivity Rady, bolo nutné prispôbiť sa prijatým opatreniam. Preto Rada zorganizovala online formou plánované školenie etických poradcov, ktorého sa zúčastnilo takmer päťdesiat účastníkov zo služobných úradov naprieč Slovenskou republikou. Etickým poradcov boli touto formou sprostredkované informácie o úlohách a podmienkach pre prácu etických poradcov, etickom kódexe a etických problémoch, ktoré doposiaľ Rada riešila. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že Rada bude aj v budúcom období podporovať etických poradcov, bude im poskytovať tréningy, informácie, pomáhať pri riešení zložitých etických dilem a vytvárať komunikačné platformy na zdieľanie dobrej praxe.

Rada pre štátnu službu v zmysle zákona vykonáva dohľad nad dodržiavaním etického kódexu. V tejto súvislosti bola pre štátnych zamestnancov zo strany Rady plánovaná realizácia etických tréningov. Členky Rady v októbri uskutočnili etický tréning pre vybraných vedúcich štátnych zamestnancov Úradu jadrového dozoru. Predstavili základné zistenia o etike v SR, etický kódex a jeho zásady a spoločne s účastníkmi uvažovali nad riešením konkrétnych etických dilem. V decembri uskutočnili ďalší etický tréning. Na základe reakcií účastníkov Rada považuje takýto tréning formou práce v malej skupine v budúcnosti za aplikovateľný aj pre iné inštitúcie.

Online formou sa v rámci projektu Otvorené vládnutie organizovaným Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti uskutočnila aj diskusia na tému **Etika v štátnej službe a etické rozhodovanie**. Zástupcovia Rady

na nej prezentovali informácie týkajúce sa stavu a vnímania etiky v štátnej službe, etického kódexu, aktivít Rady a trendov v zahraničí. Na konkrétnych príkladoch naznačili riešenie etických dilem a poskytli základné informácie k etickému rozhodovaniu. Po prezentácii účastníci diskutovali o uvedených témach.

Na základe Memoranda o spolupráci medzi Radou a Ekonomickou fakultou Technickej univerzity v Košiciach Rada uskutočnila prednášku pre 1. ročník študijného programu Ekonomika a manažment verejnej správy s témou prednášky „Systém štátnej služby v Slovenskej republike“ so zameraním na prezentáciu princípov štátnej služby, postavenie a kompetencie Rady pre štátnu službu a taktiež prednášku na tému Etika v štátnej službe.

V rámci medzinárodnej spolupráce sa zástupcovia Rady zúčastnili na pracovnom rokovaní s vedúcim štátnej služby Poľskej republiky, podpredsedom Rady pre štátnu službu, poradcom predsedu vlády Poľskej republiky, poradcom vedúceho kancelárie predsedu vlády a ďalšími zástupcami poľskej strany. Nosnou témou rokovania bola vzájomná výmena poznatkov o systéme štátnej služby a špecifikách právnych úprav v jednotlivých krajinách. V priebehu rokovania boli prediskutované témy výberového konania, spôsob zaškolenia nových zamestnancov, fluktuácia, systém odmeňovania a vzdelávania štátnych zamestnancov. Obidve strany zhodnotili problematiku vytvárania pozitívneho obrazu štátnej správy a tým prilákania mladých ľudí do štátnej služby. V tejto súvislosti sa strany zhodli na dôležitosti prínosu spolupráce s univerzitami, ktoré vychovávajú budúce generácie možných štátnych úradníkov. V závere stretnutia zástupcovia oboch krajín vyjadrili presvedčenie o prospešnosti rozvoja vzájomnej spolupráce a výmene dobrej praxe v budúcnosti.

Rada vyvíjala svoju činnosť aj v oblasti legislatívy. V nadväznosti na vyhlásenie núdzového stavu na jar 2020 bol v apríli novelizovaný Zákonník práce. Okrem iného v ňom pribudol § 250b, ktorý dočasne modifikuje niektoré ustanovenia pre prípad mimoriadnych okolností, okrem iného s cieľom chrániť verejné zdravie a predchádzať vzniku a šíreniu prenosných ochorení. Medzi takto modifikované ustanovenia patrí aj § 52, ktorý upravuje domácku prácu a teleprácu a ktorý sa podľa § 171 zákona o štátnej službe delegovane aplikuje aj na štátnozamestnanecké vzťahy. Podľa názoru Rady v zmysle § 250b Zákonníka práce sa teda za mimoriadnych okolností ustanovenie o domáckej práci a telepráci v modifikovanom znení delegovane použije aj na štátnozamestnanecké vzťahy. Z podnetov štátnych zamestnancov, z komunikácie s Republikovou radou Slovenského odborového zväzu verejnej správy a kultúry (RC SLOVES), ako aj Úradom vlády SR vyplynulo, že medzi štátnymi zamestnancami a služobnými úradmi existujú pochybnosti o tom, či sa právo zamestnanca na výkon práce z domácnosti podľa § 250b Zákonníka práce vzťahuje aj na štátnych zamestnancov, keďže explicitné prepojenie § 171 zákona o štátnej službe naň absentuje.

V nadväznosti na tento stav neistoty a berúc do úvahy názor, podľa ktorého zo znenia právnych predpisov jednoznačne vyplýva platnosť úpravy domáckej práce a telepráce pre štátnozamestnanecké pomery, predložila Rada Úradu vlády SR, ako aj výboru NR SR pre sociálne veci návrh, aby bolo ustanovenie § 250b Zákonníka práce doplnené medzi ustanovenia explicitne vymenované v § 171 zákona o štátnej službe. Navrhovanou zmenou Rada sledovala zjednodušenie a zjednotenie úpravy domáckej práce a telepráce pre všetkých zamestnancov (aj) štátnych orgánov a zlepšenie ochrany verejného zdravia.

Dňa 4. februára 2021 schválila Národná rada Slovenskej republiky predmetný návrh zákona, ktorého čl. X bod 2 upravuje § 171 zákona o štátnej službe tak, že ustanovenie § 250b Zákonníka práce sa vzťahuje aj na štátnych zamestnancov, rozširujúc úpravu prítomnosti na pracovisku a domáckej práce v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu aj na štátnych zamestnancov.

V záujme čo najširšej informovanosti štátnych zamestnancov a služobných úradov o problematike štátnej služby na Slovensku Rada aj v roku 2020 pokračovala vo vydávaní Newslettera. Obsahovo sa v ňom zameriava na informácie o činnosti Rady, novinky v oblasti štátnej služby na Slovensku, ako aj zaujímavé odkazy na články a informácie o vývoji štátnej služby vo svete. V jednotlivých číslach našli jeho odberatelia zaujímavé články a informácie z oblasti služobného hodnotenia, z oblasti etiky v štátnej službe a taktiež analýzy konkrétnych prípadov podnetov riešených Radou zameraných na organizačné zmeny v realizované v služobných úradoch, na podozrenia z porušenia princípu zákonnosti podľa čl. 2 zákona o štátnej službe, efektívneho riadenia podľa čl. 4 a princípu rovnakého zaobchádzania podľa čl. 9 zákona o štátnej službe v súvislosti s domáckou prácou a v súvislosti so služobným hodnotením štátneho zamestnanca.

Aby Rada poskytla štátnym zamestnancom, ako aj služobným úradom, lepší prehľad o tom, ktoré situácie predstavujú, prípadne nepredstavujú porušenie princípov štátnej služby alebo Etického kódexu štátneho zamestnanca, začala na svojej webovej stránke systematicky zverejňovať analýzy riešených podnetov.

Analýza podnetov môže pomôcť štátnym zamestnancom alebo občanom ľahšie sa zorientovať v problematike týkajúcej sa porušovania princípov štátnej služby alebo Etického kódexu, v problematike kompetencií Rady pre štátnu službu a tým aj v schopnosti posúdiť, či v situácii, v ktorej sa nachádzajú, je adekvátne obrátiť sa na Radu pre štátnu službu alebo na iný orgán štátnej moci.

V neposlednom rade analýza podnetov môže pôsobiť aj ako nástroj prevencie a pomôcť služobným úradom v tom, aby sa nedopúšťali konania, ktoré Rada pre štátnu službu vyhodnotila ako porušenie princípov štátnej služby.¹

¹ <https://radaprestatnuslužbu.vlada.gov.sk/analyzy-vybranych-podnetov/>

Rada, podobne ako pri podnetoch, zverejňuje aj rozbor prešetrení výpovedí v anonymizovanej podobe. Rozbory slúžia prevencii porušení služobnými úradmi a budú užitočné aj štátnym zamestnancom, ktorí zvažujú podanie žiadosti o prešetrenie výpovede.²

V rámci pôsobnosti vypracúvať odborné štúdie k aplikovaniu princípov štátnej služby a ustanovení obsiahnutých v Etickom kódexe štátneho zamestnanca Rada spracovala a zverejnila na svojej webovej stránke odbornú štúdiu týkajúcu sa služobného hodnotenia. Štúdia vychádza z dát a informácií poskytnutých služobnými úradmi a štátnymi zamestnancami, Sekciou štátnej služby a verejnej služby Úradu vlády SR, expertov, s ktorými sme mali možnosť prediskutovať naše zistenia a odporúčania. Cieľom odbornej štúdie bolo na základe údajov od služobných úradov a kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, ktoré získala Rada pre štátnu službu z prieskumov, analyzovať stav a vnímanie inštitútu služobného hodnotenia, identifikovať problematické oblasti a navrhnúť zlepšenia. Využitie štúdie Rada vidí

- v práci hodnotiteľov, hodnotených a SÚ, ktorým môže poskytnúť informácie o tom, ako je SH vnímané, v čom vidia ŠZ problémy, aká je dobrá prax v SR a poznatky zo zahraničia a tým im pomôcť pri praktickej realizácii SH
- ako východisko pre tvorcov systému na revíziu, dopracovanie a vylepšenie niektorých oblastí, pričom inšpiráciou môžu byť aj poznatky zo zahraničia či súkromného sektora.

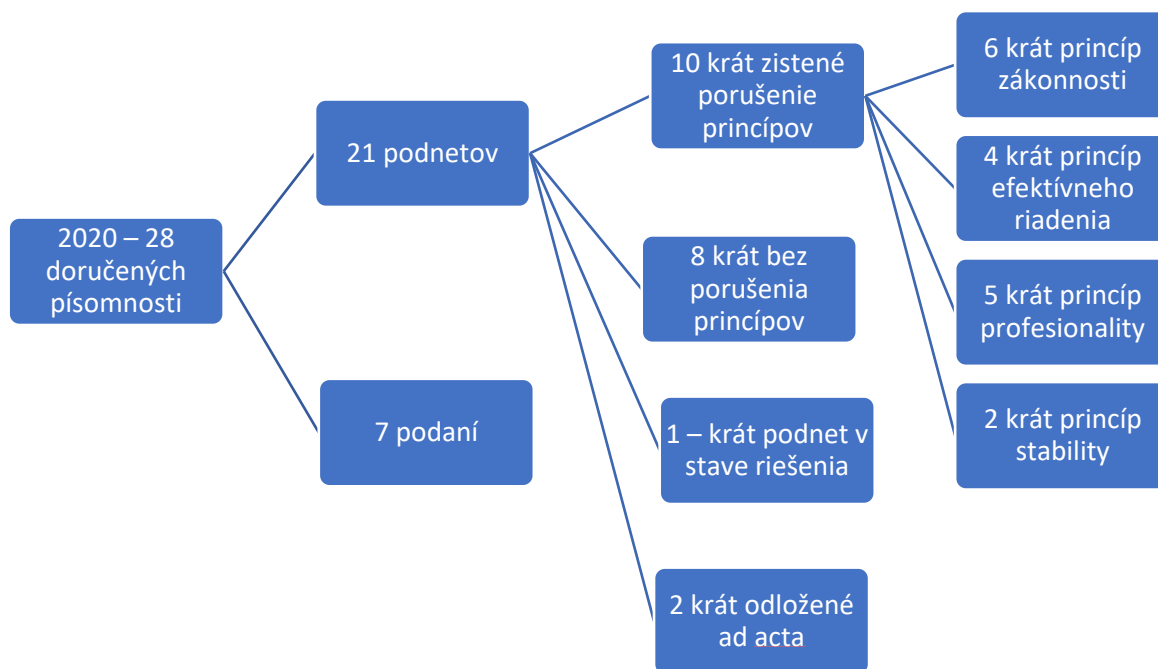
Štúdia vyúsťuje do návrhu odporúčaní, ktoré smerujú jednak k aplikácii služobného hodnotenia v praxi, ale aj k návrhom na niektoré systémové zmeny, ktoré by mohli inštitút služobného hodnotenia vylepšiť a zvýšiť jeho akceptáciu hodnotiteľmi i hodnotenými.

² <https://radaprestatnuslužbu.vlada.gov.sk/analyzy-vybranych-vypovedi/>

2. Podnety

V činnosti Rady v rámci jej pôsobnosti rezonovali podnety občanov a štátnych zamestnancov o porušení princípov štátnej služby služobným úradom alebo o porušení Etického kódexu štátneho zamestnanca.

Nasledujúci graf poskytuje prehľad o počte doručených písomností Rade, počte vyhodnotených písomností ako podnetov a počte zistení porušenia princípov štátnej služby za rok 2020:

Na vysvetlenie je potrebné uviesť, že nie každú písomnosť doručenú Rade bolo možné kvalifikovať ako podnet v zmysle zákona o štátnej službe. Ako Rada uvádza na svojej webovej stránke, podnetom sa rozumie písomné podanie občana alebo štátneho zamestnanca, ktoré svojím obsahom poukazuje na porušenie princípov štátnej služby služobným úradom. Za podnet nie je možné považovať sťažnosť občana alebo štátneho zamestnanca podľa osobitného predpisu, ani sťažnosť, ktorú môže podať štátny zamestnanec, ak sa domnieva, že jeho práva priznané mu zákonom o štátnej službe, ostatnými všeobecne záväznými predpismi a služobnými predpismi boli porušené.

Rada sa stretáva aj s anonymnými podaniami a podaniami doručenými e-mailom. V takomto prípade nejde o podnet podľa § 14 ods. 1 písm. g) zákona a Rada takéto podanie nevybavuje postupom stanoveným pre vybavovanie podnetov. Pokiaľ to však

povaha veci a obsah podania umožňuje, Rada preverí aj informácie uvedené v takýchto podaniach, alebo ich spracuje v rámci iných svojich kompetencií.

V záujme lepšej orientácie občanov a štátnych zamestnancov Rada vypracovala pre podávateľov podnetov usmernenie, v ktorom upozorňuje, že v systéme štátnej správy existujú viaceré kontrolné mechanizmy, ktoré majú zabezpečiť odstránenie nedostatkov a priniesť nápravu v činnosti orgánov štátnej správy. Niektoré z nich sa vzťahujú na činnosť orgánov štátnej správy všeobecne (napríklad zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov, zákon č. 10/1996 z kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov). Iné sú zamerané len na oblasť výkonu štátnej služby, napríklad sťažnosť štátneho zamestnanca vo veciach vykonávania štátnej služby podľa § 116 zákona o štátnej službe alebo podnet občana alebo štátneho zamestnanca na porušenie princípov štátnej služby alebo Etického kódexu podľa § 14 ods. 1 písm. g) zákona o štátnej službe. Tieto predpisy nie sú navzájom prepojené a obsah podaní sa často vecne prekrýva. Aby sa zamedzilo rozporným alebo duplicitným výstupom a paralelným konaniam, je potrebné, aby sa kontrolné orgány koordinovali s cieľom čo najrýchlejšieho a najefektívnejšieho vyriešenia konkrétnej situácie.

Súčasne Rada odporúča v prípadoch, kedy je to relevantné, pred podaním podnetu využiť tieto mechanizmy. Ak ich štátny zamestnanec využije a zároveň podá podnet Rade, Rada preverí, či nedôjde k náprave v rámci služobného úradu a až následne posúdi, či napriek vybaveniu veci služobným úradom nedošlo k porušeniu princípov štátnej služby, resp. bude sa zaoberať len tými časťami podnetu, ktoré nie sú predmetom prebiehajúceho konania. Preto je tiež vhodné, ak podávateľ podnetu na Radu k svojmu podaniu rovno priloží výsledok vybavenia predchádzajúceho podania.

V prípadoch zistenia porušenia princípov štátnej služby, Rada odporučila služobným úradom prijatie nápravných opatrení a o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomila Úrad vlády SR. O výsledku vybavenia podnetu zároveň oboznámila oznamovateľa, a to aj v prípadoch, keď porušenie princípov štátnej služby nebolo zistené. Súčasne Rada služobné úrady žiadala o spätnú väzbu, akým spôsobom Radou odporúčané nápravné opatrenia zrealizovali. V tejto súvislosti opätovne musíme konštatovať, že postoje a reakcie na odporúčania Rady jednotlivých služobných úradov boli rôzne. Niektoré služobné úrady ich zobrali iba na vedomie, niektoré ich zrealizovali, avšak od niektorých Rada, aj napriek urgenciám, spätnú väzbu nedostala.

V roku 2020 Rada vybavovala podnety na porušenie princípov štátnej služby v prípade nasledovných služobných úradov:

Názov služobného úradu	Porušenie princípov štátnej služby	Radou navrhnuté nápravné opatrenia	Spätná väzba od služobného úradu o realizácii navrhnutých nápravných opatrení
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	Zistené porušenie princípu efektívneho riadenia a profesionality pri realizácii výberového konania	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť, aby štátni zamestnanci zodpovední za výberové konania postupovali pri ich realizácii odborne, svedomito a aby dôsledne posudzovali vhodnosť uchádzačov o štátnozamestnanecké miesta, - zabezpečiť, aby sa štátni zamestnanci zodpovední za výberové konanie zúčastnili kompetenčného vzdelávania zameraného na realizáciu výberových konaní. 	Bez spätnej väzby
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Zistené porušenie princípu zákonnosti v súvislosti so služobným hodnotením	<ul style="list-style-type: none"> - oznámiť termín služobného hodnotenia štátnemu zamestnancovi najmenej tri dni pred jeho uskutočnením v zmysle § 122 ods. 10 zákona o štátnej službe, - služobné hodnotenie vykonávať formou hodnotiaceho rozhovoru v zmysle § 123 ods. 4 zákona o štátnej službe, - vypracúvať služobné hodnotenie v zmysle § 2 ods. 3 podľa vzoru služobného hodnotenia, ktoré tvorí prílohu vyhlášky úradu vlády., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o služobnom hodnotení, - postupovať v zmysle § 123 ods. 3 zákona o štátnej službe podľa ktorého ak hodnotený štátny zamestnanec v služobnom hodnotení nedosiahne vynikajúce výsledky alebo veľmi dobré výsledky, hodnotiteľ alebo komisia pre služobné hodnotenie mu 	Služobný úrad upozornil štátnych zamestnancov, aby postupovali pri služobnom hodnotení v súlade so zákonom o štátnej službe a vyhláškou úradu vlády, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o služobnom hodnotení. Zadal požiadavku dodávateľovi aplikácie Hodnotenie tak, aby výstup služobného hodnotenia z aplikácie bol totožný s prílohou vyhlášky. Uložil osobnému úradu zorganizovať školenia na tému „Služobné hodnotenie“.

		<p>odporučí návrhy na zlepšenie vykonávania štátnej služby. Ak hodnotený štátny zamestnanec v služobnom hodnotení dosiahne uspokojivé výsledky alebo neuspokojivé výsledky, hodnotiteľ alebo komisia pre služobné hodnotenie náležite odôvodní výsledok v každej hodnotenej oblasti aj písomne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - v prípade nutnosti zabezpečiť preškolenie hodnotiteľov resp. členov hodnotiacich komisií. 	
Ministerstvo spravodlivosti SR	Zistené porušenie princípu profesionality z dôvodu nedostatočného plnenia služobných úloh	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť, aby štátni zamestnanci pri plnení svojich služobných úloh dôsledne dodržiavali svoje povinnosti v zmysle § 111 ods. 1 písm. e) zákona o štátnej službe, - zabezpečiť, aby sa štátni zamestnanci zodpovední za vyhotovenie rozhodnutia služobného úradu zúčastnili kompetenčného vzdelávania zameraného na pravidlá slovenského jazyka. 	Bez spätnej väzby
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti, efektívneho riadenia a stability v súvislosti s odopretím prístupu k programu SAP, efektívnym zastupovaním, pri realizácii čiastkového služobného hodnotenia a služobného hodnotenia	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť, aby si dotknutí vedúci zamestnanci služobného úradu plnili svoje povinnosti v súlade s § 111 a 113 zákona o štátnej službe a internými predpismi služobného úradu, - zabezpečiť, aby vedúci štátni zamestnanci pri služobnom hodnotení štátnych zamestnancov striktne dodržiavali ustanovenia zákona o štátnej službe a vyhlášky o služobnom hodnotení. - zabezpečiť účasť menovaných štátnych zamestnancov na kompetenčnom vzdelávaní zameranom na služobné hodnotenie, - zabezpečiť, aby služobný úrad pri preraďovaní štátnych zamestnancov a pri poverovaní štátnych zamestnancov zastupovaním postupoval striktne v zmysle zákona o štátnej službe a tak, aby boli 	Bez spätnej väzby

		tieto úkony vykonané efektívne a hospodárne.	
Ministerstvo vnútra SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti v súvislosti so služobným hodnotením	-vykonať riadne služobné hodnotenie za rok 2019, -v prípade pochybností o správnom postupe pri uplatňovaní zákona o štátnej službe požiadať o stanovisko Úrad vlády SR, ktorý podľa § 21 tohto zákona zabezpečuje jednotný postup služobných úradov pri uplatňovaní tohto zákona.	Na základe stanoviska ÚV SR služobný úrad zrealizoval iba opakované služobné hodnotenie.
Pôdohospodárska platobná agentúra	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo vnútra SR	Zistené porušenie princípu efektívneho riadenia z dôvodu nekvalifikovanej/kontraproduktívnej komunikácie so štátnymi zamestnancami v služobnom úrade	- venovať pozornosť manažérskym, najmä komunikačným zručnostiam vedúcich štátnych zamestnancov, pri služobnom hodnotení ich vyhodnocovať a pomáhať vedúcim štátnym zamestnancom sa v nich zdokonaľovať, - zabezpečiť školenie vedúcich štátnych zamestnancov v oblasti komunikácie, poskytovania informácií, spätnej väzby, motivácie štátnych zamestnancov, - zvýšiť informovanosť štátnych zamestnancov o relevantnom dianí na odbore.	Služobný úrad zorganizuje školenie pre prednostov okresných úradov k ustanoveniam zákona o štátnej službe predovšetkým so zameraním na práva a povinnosti vedúcich zamestnancov v štátnozamestnaneckých vzťahoch, zároveň umožní manažérske vzdelávanie vedúcich zamestnancov.
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo hospodárstva SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo hospodárstva SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo hospodárstva SR	Nebolo zistené porušenie princíпов štátnej služby		
Ministerstvo vnútra SR	Zistené porušenie princípu profesionality v súvislosti	-zaviesť povinnosť upovedomiť účastníka konania o tom, že správny orgán nemôže rozhodnúť v zákonom	Bez spätnej väzby

	s priestupkovým konaním	stanovenej lehote a to pred uplynutím tejto lehoty, napríklad prostredníctvom interného predpisu, -preškoliť štátnych zamestnancov, ktorí boli zodpovední za vybavenie podania oznamovateľa v oblasti time managementu, -vykonávať zo strany nadriadených štátnych zamestnancov priebežnú kontrolu dodržiavania vyššie uvedených lehôt, najmä v kritických obdobiach, ako napríklad v prípade opatrení Covid – 19.	
Kancelária Najvyššieho súdu SR	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	V riešení		
Ministerstvo vnútra SR	Rada odložila podnet ad acta, nakoľko oznamovateľ podnetu nereagoval na žiadosť o doplnenie podnetu		
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti v súvislosti so zmenou štátnozamestnaneckého pomeru	- zabezpečiť, aby štátni zamestnanci zodpovední za organizačné zmeny postupovali pri ich realizácii odborne a v zmysle platnej legislatívy, - zabezpečiť, aby dal služobný úrad faktický stav do súladu s právnym stavom v zmysle s § 55 ods. 1 písm. f), ods. 3 zákona o štátnej službe.	Bez spätnej väzby
Ministerstvo obrany SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti, efektívneho riadenia, profesionality, stability pri realizácii organizačnej zmeny, pri čiastkovom služobnom hodnotení, pridelovanie úloh v rozpore s opisom štátnozamestnaneckého miesta	-zabezpečiť vzdelávanie vedúcich štátnych zamestnancov k organizačným zmenám a k zmenám štátnozamestnaneckých pomerov, -vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti voči vedúcim zamestnancom za porušenie Nariadenia ministra obrany SR č. 62/2012 o organizačných	Bez spätnej väzby

		<p>zmenách Ministerstva obrany SR,</p> <p>-zrealizovať nové čiastkové služobné hodnotenie v súlade so zákonom o štátnej službe a vyhláškou úradu vlády, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o služobnom hodnotení,</p> <p>-zabezpečiť vzdelávanie štátnych zamestnancov služobného úradu v oblasti Etického kódexu, pri tomto opatrení Rada vie poskytnúť spoluprácu.</p>	
Ministerstvo vnútra SR	Rada odporučila oznamovateľovi, aby počkal na vybavenie sťažnosti služobným úradom.		
Ministerstvo hospodárstva SR	Zistené porušenie princípu zákonnosti a princípu profesionality v súvislosti s plnením povinnosti štátneho zamestnanca pri tvorbe interného riadiaceho aktu	- zabezpečiť, aby štátni zamestnanci zodpovední za tvorbu riadiacich aktov služobného úradu postupovali pri ich tvorbe odborne a v zmysle platnej legislatívy – za tým účelom zabezpečiť pre dotknuté odbory školenie zamerané na tvorbu riadiacich aktov	Školenie zamerané na tvorbu riadiacich aktov bude zorganizované v závislosti od epidemiologickej situácie, zatiaľ bola problematika prerokovaná na pracovných poradách dotknutých odborov.
Úrad pre verejné obstarávanie	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		
Ministerstvo zdravotníctva SR	Nebolo zistené porušenie princípov štátnej služby		

Podnety v roku 2020 poukazovali najmä na podozrenia z porušenia princípu zákonnosti, princípu efektívneho riadenia, princípu stability a princípu profesionality. Tieto podozrenia vznikali v súvislosti s konaním služobných úradov predovšetkým v oblasti výkonu služobných hodnotení, v oblasti realizácii organizačných zmien a s tým súvisiacimi skončeniami štátnozamestnaneckého pomeru štátnych zamestnancov zo strany služobného úradu. Na základe toho musíme skonštatovať, že podnety štátnych zamestnancov aj v roku 2020 opakovane obsahujú upozornenia na porušenie tých istých princípov štátnej služby.

3. Prešetrovanie výpovede danej štátnemu zamestnancovi najvyššieho služobného úradu.

Rada prvýkrát od svojho vzniku v roku 2020 prešetrovala tri prípady výpovedí daných štátnemu zamestnancovi najvyššieho služobného úradu. Všetky výpovede boli štátnym zamestnancom dané v súvislosti s organizačnými zmenami v služobnom úrade.

Podľa zákona o štátnej službe najvyšším služobným úradom je služobný úrad, ktorý nemá nadriadený služobný úrad. Nadriadeným služobným úradom na účely tohto zákona je služobný úrad, ktorý vykonáva k služobnému úradu zriaďovateľskú funkciu. Štátny zamestnanec môže podať žiadosť o prešetrovanie výpovede do piatich dní odo dňa doručenia výpovede. Zo žiadosti o prešetrovanie výpovede musí byť zrejmé, komu je určená, akej veci sa týka, kto a z akého dôvodu ju podáva a čo ňou žiada a musí byť podpísaná. Štátny zamestnanec k žiadosti o prešetrovanie výpovede pripojí dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia okrem tých, ktoré nemôže pripojiť bez svojej viny. Služobné úrady sú povinné na základe výzvy oznámiť Rade skutočnosti, ktoré majú význam pre prešetrovanie výpovede.

Generálny tajomník v služobnom úrade, ktorý dal štátnemu zamestnancovi výpoveď, môže prešetriť výpoveď sám, ak žiadosti o prešetrovanie výpovede v celom rozsahu vyhovie. Inak ju predloží spolu so spisovým materiálom a písomným vyjadrením Rade do piatich dní odo dňa doručenia žiadosti o prešetrovanie výpovede služobnému úradu. Súčasťou predloženého spisového materiálu sú aj kópie dokumentov z osobného spisu štátneho zamestnanca, ktoré súvisia s výpoveďou.

Rada prešetrí, či je postup služobného úradu pri skončení štátnozamestnaneckého pomeru štátneho zamestnanca výpoveďou v súlade so zákonom a za týmto účelom preverí tvrdenia a skutočnosti uvedené v žiadosti o prešetrovanie výpovede a pripojené dôkazy. Rada si môže vyžiadať od služobného úradu ďalšie potrebné informácie. Služobné úrady sú povinné na základe výzvy oznámiť Rade skutočnosti, ktoré majú význam pre prešetrovanie výpovede. Rada si môže vyžiadať doplňujúce informácie aj od štátneho zamestnanca. Rada vychádza aj zo skutočností, ktoré sú všeobecne známe alebo ktoré sú jej známe z úradnej činnosti.

Výsledok prešetrovania výpovede

Ak Rada zistí, že postup služobného úradu nebol v súlade so zákonom, vydá **písomné stanovisko**, v ktorom uvedie dôvod, pre ktorý nie je výpoveď v súlade so zákonom, a súčasne navrhne opatrenie, ktoré má služobný úrad prijať za účelom odstránenia nesúlady výpovede so zákonom. Rada vydá stanovisko do 20 dní odo dňa doručenia žiadosti o prešetrovanie výpovede služobným úradom. Rada doručuje stanovisko služobnému úradu a štátnemu zamestnancovi.

V prípade, že Rada zistí, že postup služobného úradu bol súlade so zákonom, písomne to oznámi služobnému úradu a štátnemu zamestnancovi v lehote 20 dní odo dňa doručenia žiadosti o prešetrenie výpovede služobným úradom. Rada doručuje **písomné oznámenie** služobnému úradu a štátnemu zamestnancovi.

Stanovisko Rady má pre služobný úrad a pre štátneho zamestnanca odporúčajúci charakter. V prípade, ak sa služobný úrad s názorom Rady nestotožní, môže štátny zamestnanec využiť stanovisko Rady v súdnom konaní.

V rámci prešetrovania výpovedí z aplikácie ustanovení týkajúcich sa prešetrovania výpovedí v praxi, podľa názoru Rady, vyplývajú dve problematické oblasti :

➤ **nevyváženosť v štátnozamestnaneckých vzťahoch**

- ak štátny zamestnanec nepodá žiadosť o prešetrenie výpovede do 5-tich dní od doručenia výpovede, na žiadosť sa neprihliada, teda pri nedodržaní lehoty štátny zamestnanec stratí nárok na prešetrenie výpovede
- ak služobný úrad nepostúpi žiadosť o prešetrenie výpovede prešetrovacej komisii a najvyšší služobný úrad Rade do 5-tich dní od doručenia žiadosti o prešetrenie výpovede štátneho zamestnanca, za nedodržanie lehoty mu nehrozí žiaden negatívny následok

Vzhľadom na to, že výpoveď je vážnym zásahom do života štátneho zamestnanca a taktiež vzhľadom na plynutie výpovednej doby, mali by byť podmienky aj pre služobné úrady nastavené tak, aby boli nútené uvedenú lehotu dodržať.

➤ **lehoty určené v kalendárnych dňoch v súvislosti s prešetrovaním výpovede prešetrovacou komisiou a taktiež v súvislosti s prešetrovaním výpovede danej štátnemu zamestnancovi najvyššieho služobného úradu Radou**

- v prípade prešetrovania výpovede prešetrovacou komisiou zriadenou na príslušnom služobnom úrade by takto stanovené lehoty nemali byť problém, nakoľko „sídlo“ prešetrovacej komisie je totožné so sídlom služobného úradu a prešetrovacia komisia by nemala mať problém získať potrebné doplňujúce informácie k žiadosti o prešetrenie výpovede štátneho zamestnanca, i keď aj v tomto prípade by to niekedy mohlo byť dosť problematické.

- v prípade prešetrovania výpovede Radou lehoty stanovené v kalendárnych dňoch môžu byť podstatne problematickejšie, nakoľko sídlo Rady nie je totožné so sídlom služobného úradu a zákon predpokladá doručovanie písomností medzi radou, služobným úradom Rada si maj štátnym zamestnancom, čo môže zo strany Rady dodržanie zákonom stanovenej lehoty na vybavenie prešetrenia výpovede negatívne ovplyvniť, prípadne znemožniť.

Na základe vyššie uvedeného Rada pripravuje návrh na legislatívnu zmenu ustanovení týkajúcich sa prešetrovania výpovede.

4. Etika

Dňa 1. januára 2020 nadobudla účinnosť vyhláška Úradu vlády Slovenskej republiky č. 400/2019 Z. z., ktorou sa vydáva Etický kódex štátneho zamestnanca. Kódex pripravila Rada pre štátnu službu na základe dát o stave etiky v štátnej službe v SR, dobrej praxe v zahraničí, odporúčaní OECD, Rady Európy, znalosti expertov na etiku v SR aj poznatkov služobných úradov.

Etický kódex obsahuje zásady, ktoré vychádzajú z princípov štátnej služby a hodnôt, na ktorých je postavený zákon o štátnej službe. Kódex definuje nasledujúce zásady: politickú neutralitu, nestrannosť, konanie vo verejnom záujme, dôstojnosť a rešpekt v medziľudských vzťahoch a profesionalitu. Každá zásada je doplnená demonštratívnym výpočtom želaného správania štátneho zamestnanca. Špeciálne je upravená oblasť darov. Kódex podrobnejšie upravuje aj vzťahy zodpovednosti pri jeho dodržiavaní a postupy pri prevencii a riešení etických dilem. Podrobnejšie je upravená úloha Rady, služobného úradu, vedúcich zamestnancov a etických poradcov. Kódex kladie dôraz aj na ochranu oznamovateľov neetického konania.

Radou pripravený kódex pozitívne zhodnotila Skupina štátov proti korupcii (GRECO) v správe z piateho hodnotiaceho kola SR cit.: *„Príprava etického kódexu pre štátnych zamestnancov, ktorý je doplnený konkrétnymi príkladmi správania sa je vítaným vývojom.“*³

Na základe informácie z Úradu vlády SR⁴ sú odporúčania Rady v oblasti etiky štátnych zamestnancov zodpovedne zohľadňované, a to už pri vzniku štátnozamestnaneckého pomeru, kedy je Etický kódex štátneho zamestnanca súčasťou jednej z prvotných informácií, ktorú novoprijatý štátny zamestnanec obdrží, a to v rámci súpisu interných predpisov Úradu vlády SR, s ktorými je povinný sa oboznámiť v priebehu adaptačného vzdelávania.

Rada pripravila k Etickému kódexu aj výklad, ktorý podrobnejšie vysvetľuje jeho ustanovenia a pomocou príkladov pomáha štátnym zamestnancom aj služobným úradom riešiť situácie, s ktorými sa môžu stretávať v praxi. Výklad obsahuje aj usmernenie pre služobné úrady, ako s Etickým kódexom pracovať a ako postupovať pri ustanovení

³<https://rm.coe.int/grecoeval5rep-2018-9-final-eng-slovakrep-public/168096d061>, bod 66

⁴ List riaditeľa právneho odboru ÚV SR z 8.3.2021.

etického poradcu. Výklad je základnou pomôckou pri aplikácii Etického kódexu, preto Rada okrem jeho zverejnenia na svojej webovej stránke realizovala aj viaceré aktivity s cieľom oboznámiť štátnych zamestnancov a služobné úrady aj odbornú verejnosť s jeho obsahom.

Skúsenosť z kontaktu so štátnymi zamestnancami aj služobnými úradmi v priebehu roku 2020 ukázala, že výklad im pomáha aplikácii kódexu a využívajú ho. V praxi Rady a počas školení rezonovali najmä otázky politickej neutrality a vyjadrovania štátnych zamestnancov na verejnosti a na sociálnych sieťach. Zároveň sa ukazuje, že mnohé služobné úrady majú svoje špecifiká, napr. riešenie vzťahu inšpektorov k regulovaným subjektom, prechody štátnych zamestnancov medzi súkromným sektorom a štátnou službou. Rada v takýchto prípadoch poskytla štátnym zamestnancom a služobným úradom usmernenia, ktoré budú slúžiť aj na aktualizáciu a doplnenie výkladu v budúcnosti.

Novela zákona o štátnej službe, účinná od 1.1.2020⁵ vytvorila podmienky pre zriadenie etických poradcov na služobných úradoch. Vymenovanie etického poradcu je zakotvené ako možnosť, nie povinnosť služobného úradu..

V zmysle § 14a ods. 2 zákona č. 55/2017 o štátnej službe generálny tajomník služobného úradu môže vymenovať štátneho zamestnanca s jeho súhlasom za poradcu pre etické správanie v štátnej službe. Úlohou poradcu je najmä nezávislé a nestranné posudzovanie súladu konania, vystupovania a postupu štátneho zamestnanca a služobného úradu s Etickým kódexom, navrhovanie opatrení na rozvoj etiky v služobnom úrade a opatrení na prevenciu v oblasti etiky. S týmto ustanovením korešponduje § 8 ods. 4 Etického kódexu, upravujúce postup štátnych zamestnancov a etických poradcov, ak majú pochybnosť o súlade správania sa s Etickým kódexom.

S cieľom podporiť ustanovenie etických poradcov v služobných úradoch, vymenovať na túto pozíciu najvhodnejšie osoby a zabezpečiť podmienky pre ich plnohodnotnú prácu sa Rada tejto problematike venovala aj vo výklade k Etickému kódexu. Popísala potrebné osobnostné predpoklady a požiadavky na etického poradcu, predpokladanú náplň práce a aktivity na rozvoj etiky v služobných úradoch. Uviedla aj požiadavky na vytvorenie vhodných podmienok pre činnosť etického poradcu.

Úlohou etických poradcov je zabezpečovať prevenciu, poskytovať pomoc pri riešení etických problémov a dilem, nastavovať etické pravidlá podľa špecifík služobných úradov, komunikovať etické otázky, organizovať tréningy, spolupracovať pri zapracovaní etiky do

⁵Zákon č. 470/2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

všetkých oblastí manažmentu ľudských zdrojov, zisťovať a vyhodnocovať stav a vnímanie etiky na služobných úradoch a vyhodnocovať účinnosť prijatých opatrení. Dôležité je informovať Radu, ako sa implementuje Etický kódex, v akých oblastiach sú potrebné usmernenia, resp. zmeny. Etický poradca by mal byť v kontakte s vedením služobného úradu, Radou a inými etickými poradcami.

S cieľom priblížiť novoustanoveným etickým poradcom aktivity a skúsenosti zo zahraničia Rada v newsletteri Služba počas roka 2020 publikovala rozhovory s etickými poradcami z Nemecka, Estónska a Poľska. Zahraniční etickí poradcovia priblížili ich postavenie v inštitúcii, obsah práce aj praktické príklady, ktoré riešili. Rada plánuje aj naďalej prinášať osvedčené postupy a skúsenosti z krajín, kde je práca etických poradcov už dlhodobo etablovaná.

Snahou Rady je poskytovať etickým poradcom informácie, nové poznatky súvisiace s etikou, organizovať stretnutia s nimi, pomáhať im pri riešení zložitých etických dilem, zhromažďovať a šíriť informácie, ako sa etické pravidlá aplikujú, šíriť dobrú prax a vytvárať neformálnu platformu na komunikáciu a výmenu skúseností. Zahraničné skúsenosti hovoria, že veľmi nápomocná je vzájomná komunikácia medzi etickými poradcami na rôznych služobných úradoch a výmena dobrej praxe. Preto Rada plánuje vytvoriť platformu na komunikáciu skúseností a zdieľanie dokumentov.

Rada v roku 2020 zisťovala, aká je situácia na jednotlivých služobných úradoch. V októbri dostala odpovede od 52 služobných úradov. Z nich 63% ustanovilo etických poradcov a 37% poverilo niektorého zo zamestnancov, aby súčasťou ich agendy bola aj etika (ďalej spolu ako "etickí poradcovia"). Väčšina služobných úradov, ktoré zaslali odpoveď, ustanovila etických poradcov vymenovaním (57%), ostatné úrady inak (mailom štátnym zamestnancom, informovaním na porade). Väčšina (90%) služobných úradov doposiaľ neriešila etické problémy, 10% riešilo najmä medziľudské vzťahy a disciplinárne konania. Po prijatí Etického kódexu a etických tréningoch je možné predpokladať, že vnímavosť na etické otázky sa zvýši a môže narásť aj počet riešených otázok.

Rada považuje podporu a koordináciu etických poradcov za dôležitý aspekt rozvoja etiky v štátnej službe. Dňa 23. októbra 2020 sa uskutočnilo **prvé stretnutie s etickými poradcami**, vzhľadom na pandémiu v online forme. Cieľom stretnutia bolo poskytnutie informácií o poslaní, úlohách a aktivitách etických poradcov v služobných úradoch a o činnosti Rady v oblasti etiky. Rada poskytla aj základné informácie o Etickom kódexe, výklade k nemu a prezentovala vybrané riešené prípady. Súčasťou podujatia bol aj praktický tréning - riešenie konkrétnych etických dilem.

Rada sa snaží reagovať aj na priame otázky štátnych zamestnancov alebo služobných

úradov, ktoré sa im v praxi vyskytnú. Rada napríklad riešila otázky služobného úradu, ktoré sa týkali povinnosti štátneho zamestnanca oznamovať konflikt záujmov. Štátny zamestnanec v minulosti pôsobil v advokátskej kancelárii, ktorá riešila a rieši aj prípady organizačného útvaru, kde je teraz dotýčny štátny zamestnanec zaradený. Otázky sa týkali aj viacerých súvisiacich oblastí – pôsobenie štátneho zamestnanca v nadácii, ktorú založili spoločníci advokátskej kancelárie, kde predtým pracoval, zamestnanie jeho blízkych osôb v advokátskej kancelárii a výkon inej zárobkovej činnosti.

Vzhľadom na nové znenie zákona o štátnej službe, ktoré v § 14 ods. 1 písm. g) a h) explicitne uvádza aj vybavovanie podnetov štátnych zamestnancov a občanov o porušení Etického kódexu, Rada na svojej webovej stránke pripravila formuláre, ktoré môžu podávateľia takýchto podnetov využiť. Viaceré podnety za rok 2020 obsahovali podozrenia štátnych zamestnancov z porušenia princípov štátnej služby, ako aj Etického kódexu. Z uvádzaných porušení sa viaceré týkali konania pred účinnosťou Etického kódexu a Rada preto nemohla konštatovať jeho porušenie. Pokiaľ však konanie naplnilo znaky porušenia niektorého z princípov štátnej služby, Rada ho posúdila touto optikou.